

ДЕЯКІ РОЗДУМИ ПРО ІСТОРІЮ

Петрушов В.М., Український державний університет залізничного транспорту (Харків, Україна), email vnpetrushov@gmail.com, ORCID 0000-0003-3279-2180

Висвітлюються деякі пропозиції розуміння ходу всесвітньої історії та висуваються припущення про її прискорення і уповільнення як дві альтернативні точки зору. Звертається увага на доцільність та своєчасність звернення до філософської концепції Карла Ясперса про вісовий час історії. Робиться висновок, що філософія повинна в умовах глобалізованого світу задавати тон у пошуках нових метафізичних підвалин життя людства.

Ключові слова: всесвітня історія, прискорення, уповільнення, вісовий час історії, світоглядна матриця.

SOME REFLECTIONS ABOUT HISTORY

Petrushov V.M., Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv, Ukraine), email vnpetrushov@gmail.com, ORCID 0000-0003-3279-2180

Highlighted some proposals for understanding the course of world history and made assumptions about its acceleration and deceleration as two alternative points of view. Drawn attention to the expediency and timeliness of referring to the philosophical concept of Karl Jaspers about the axial time of history. Concluded that philosophy will must set the tone in the search for new metaphysical foundations of humanity in the globalizing world.

Key words: world history, acceleration, deceleration, axial time of history, worldview matrix.

Думки, які я вирішив оприлюднити на конференції, виникли у зв'язку з виступом на VIII міжнародній науково-практичній конференції «Людина, суспільство, комунікативні технології» (15 жовтня 2020 р. Харків, УкрДУЗТ), доктора філософських наук, професора Россохи Ігоря Миколайовича з доповіддю «Ускорение истории 12/4, антропный принцип и возможность близкого конца истории». Доповідач говорив наступне: «Виходячи з факту прискорення історії в її людському вимірі, я спробував знайти деякий універсальний логарифмічний масштаб, який описував приблизно рівнозначні в кількісному (для нас!) змісті історичних змін. Найбільш оптимальною виявилася шкала з кроком приблизно у три рази, а також 12/4 (40-120-40-12-4...). Вийшло 19 кроків, тобто відповідно 19 якісних стрибків». Яке рішення заявленої проблеми і які висновки були зроблені доповідачем, тих, які зацікавляться, відсилаю до видання «Людина, суспільство, комунікативні технології»: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 90-річчю Українського державного університету залізничного транспорту, 15-16 жовтня 2020 р.

Харків, 2020. Особисто мені імponує висновок автора, що «припущення про прийдешнє уповільнення ходу людської історії може виявитися невірним». Але якщо уповільнення ходу людської історії все ж таки відбудеться, то це буде найграндіозніше подія у всій доступній нам історії Всесвіту. Адже прискорення історії почалося аж 12 мільярдів років тому і йшло по зростаючій. Ці події можна порівняти лише з встановленням Вічного царства Божого на Землі, про яке апостол Павло якось сказав: не усі ми помремо, але усе зміниться. Ось так! Будь-яка точка зору має право на існування. Якщо це вірно, то і я у зв'язку з цим висловлю свої міркування. Звісно, без опертя на науку та наукові факти подібні вище викладені припущення поважного професора «зависають», стаючи здобиччю сонму різноманітних скептиків. Більш привабливим і своєчасним здається звернення до філософської концепції Карла Ясперса про вістовий час історії. Якщо, згідно цієї концепції, в період 8-3 століть до н.е. формувалася своєрідна світоглядна матриця духовного розвитку людства, то чи ми ще досі рухаємося в межах цементуючої дії цієї матриці? Чи все ж таки є видимі ознаки вичерпаності енергії цієї матриці. Адже світоглядно-духовний каркас цієї матриці визначав буття біблійної, індійської, китайської та елліно-римської людини з її уявленням про себе, про світ, про Бога, про добро і зло, про справедливість, про сім'ю, статеві стосунки, сенс діяльності, сенс життя та інші життєстверджувальні орієнтири. Всеохоплююча світоглядно-антропологічна криза, яку ми переживаємо, свідчить про початок кінця дії цієї матриці. Це катастрофічна загроза і вона, нажаль, ще достатньо не усвідомлюється суспільством. Висновок такий: філософія повинна задавати тон, креативно аналізуючи ситуацію з тими метафізичними підвалинами буття, які вивірені часом і можуть виступати смисловими структурами організації цілеспрямованої життєдіяльності людини XXI століття, а історико-філософський дискурс якраз і повинен актуалізувати звернення уваги на сенсбуттєві проблеми, що визначали і визначають світоглядні настанови та шляхи людства. Звісно ж, з урахуванням того, що у сучасному глобалізованому світі найрізноманітніші зміни відбуваються досить інтенсивно, ера інформаційного суспільства кардинально змінює увесь спектр людського буття, а всеохоплююча NBICS революція відкриває новий горизонт світоглядних змін.

Кризові явища людського існування, які почали виникати ще у 19 столітті набули загрозливих рис. Західні і вітчизняні філософи називають кризу сучасної людини «антропологічною катастрофою». Буремне 20 століття у всій повноті оголило проблему сенсу людського життя. Світоглядна криза та антропо-глобальна катастрофа постали у 21 столітті як проблеми, без вирішення яких людство впритул наблизиться до всепланетарного апокаліпсису. Стає очевидним, що науковими і технологічними засобам антропо-глобальні проблеми розв'язати не можна. Потрібна світоглядна переорієнтація – зміна парадигми

розвитку. Як нам – людям жити у сучасному глобалізованому світі? Як досягнути людському розуму кризові процеси і визначити вектор їх спрямованості? І чи під силу це сучасній людині? Хто ця людина, яка має для пізнання такий потужний інструмент – його величність розум? Розум, який дає їй такі результати, які, втілюючись у виробничу діяльність, змінюють усе на планеті Земля і вона перетворюється на своєрідну лабораторію різноманітних експериментів.

І сама людина змінюється. Це полісутнісне гомо змінюється. Як воно змінюється і куди спрямовані ці зміни, до якого результату вони ведуть? Чи не загубилася людина у прірві часу? Яку кількість населення дозволяє природа? Які межі цієї кількості? Чи відповідає врешті-решт і в якій мірі її сутність її існуванню, говорячи мовою Гегеля, Фойєрбаха та Маркса? Чи істинне її життя? Чи дійсні ми – люди 21 століття. якщо застосувати гайдеггерівську концепцію дійсного та недійсного існування? Сказане нами – це своєрідна акцентція існуючої світоглядно-антропологічної проблеми. Лише філософія здатна у повноті конкретності в особі видатних мислителів осмислити світоглядні процеси і робити висновки, які кладуться в основу пропонованих ними життєстверджувальних програм соціального та індивідуального життя в умовах згасання енергії світоглядно-духовної матриці вісьового часу історії.